

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:9

Onder redactie van Prof. Dr. K. SCHILDER, Kampen.

Medewerkers: Dr. H. A. van Andel, Solo; Dr. R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr. Henry Beets, Grand Rapids; Dr. E. T. v. d. Born, Helpman (Gr.); Dr. C. Booma, 's-Gravenhage; Ir. B. ter Brugge, Almelo; Dr. K. J. Cremer, Kampen; Dr. R. J. Dam, Kampen; Dr. A. C. Drogendijk, Dordrecht; Dr. D. van Dijk, Groningen; Dr. K. Fernhout, Baarn; Mevr. G. Gijssels-Smitskamp, Ooster-Nijkerk; Dr. W. H. Gispens, Delft; Dr. J. H. Hagenbeek, Zwolle; Dr. J. van Herksen, Ermelo; Prof. Dr. T. Hoekstra, Kampen; A. Jansse, Biggerkerke; Dr. P. Jasperse, Leiden; Dr. G. Keizer, De Steeg; Dr. B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr. E. D. Kraan, Vlaardingen; A. Kuiper, Utrecht; Dr. C. Lindeboom, Amsterdam; Dr. J. v. d. Linden, Trum; Dr. S. O. Los, 's-Gravenhage; Drs. Joh. Luijkema-Francken, Rotterdam; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr. A. Ringwald, Ermelo; P. J. Risseuw, 's-Gravenhage; Dr. J. C. Rullmann, Wassenaar; C. Rijnsdorp, Rotterdam; A. Schilder, 's-Gravenhage; Dr. G. K. Schoep, 's-Gravenhage; Dr. R. Schippers, Wanswerd; Dr. J. Smelik, 's-Gravenhage; Drs. H. Smilde, Groningen; Drs. H. Smitskamp, 's-Gravenhage; D. Stroom, Bussum; J. Strikwerda, Zeist; Prof. Dr. C. van Til, Philadelphia, Pa.; Dr. J. Thijss, Zwolle; Dr. C. Veenhof, Harkstede; Dr. J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr. M. Vreugdenhil, Meliskerke; Dr. F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielenga, Franeker; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage; Jan Zwart, Zaandam.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan:
Prof. Dr. K. SCHILDER, Vloedijk 101, Kampen.

Drukkers-Uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f.250 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f.750 en voor Ned.-Indië f.6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. per regel. — Losse nummers f.0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Huwelijk en Geboorteregeling. — Uit de Schrift: Het leven van Gods volk in donkere tijden. (Hab. 1:12b). — Kerkelijk Leven: Zuiverheid of wettigheid? „Wo alle Mittel stille stehn“.... daar vergaat de wereld. Christus, de Alfa en de Omega, op N.S.B.-papier. Dr. W. A. van Es. — Literatuur en Kunst: De tien geboden in literatuur en beeld. — Geestelijke Adviezen: Christen en wereld. — Zielkunde: De ontwikkeling van 't begrip „ziel“ in de Heilige Schrift. — Zending en Evangelisatie: Dr. Mott's Voorbereiding. — Muz. Kroniek: Bach verstaan. — Opvoeding en Onderwijs: Onze leermiddelen. — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Huwelijk en Geboorteregeling.

Reeds in een vorig artikel¹⁾ hebben wij gezien, dat de scheppingsordinantie Gods („Weest vruchtbaar en vermenigvuldigt“), in den staat der rechtvaardigheid aan het eerste menschenpaar gegeven, tot doel had de voortplanting, uitbouw en groei van het menscheit geslacht en in dien weg de ontwikkeling van 't menschen heerschappij over de aarde („en vervult de aarde en onderwerpt ze, en hebt heerschappij over de visschen der zee, en over het gevogelte des hemels, en over al het gedierde, dat op de aarde kruipt“). Toen nu onze eerste ouders het Goddelijk gebod overtraden en uit hun heiligen staat in hun onheiligen, zondigen staat overgingen, werd de wet Gods om zich voort te planten niet herroepen, maar moeilijker om te volbrengen als een gevolg van de zonde. Immers de verantwoordelijkheid om zich te vermenigvuldigen bleef, echter de aarde was om hunnentwil vervloekt. De man zou niet meer als voorheen de heerschappij over het aardrijk hebben, maar in 't zweet zijns aanschijns voortaan zijn brood moeten eten. En de vrouw, die voorbestemd was het moederschap in ongekende weelde te dragen, zou voortaan, na vele moeiten en kwellingen des lichaams, met smart kinderen baren. Terecht merkt Oldenburger²⁾ hierbij op, dat deze vloek niet was een onvermijdelijke beker van teleurstellingen en verdriet, maar een mengsel van bitter en zoet. Dat arbeid, ook al gaat hij met moeite en zorg gepaard, inderdaad een zegen is, komt in onzen tijd met zijn werkloosheid en alles wat daarmee verband houdt wel heel sterk naar voren. En wie zou durven ontkennen, dat moederweelde niet de hoogste weelde is, die een vrouw hier in dit aardse tranendal kan genieten? Niettemin blijft het een feit, dat naast dezen zegen de vloek er eveneens is. De zonde heeft niet het minst het geslachtsleven aangelast en ontwijcht, in dezen zin namelijk, dat de geslachtsdrift in engeren zin (ontspannings- en toederingdrift) de voortplantingsdrift is gaan overheerschen. En deze vloek komt des te meer uit door de omstandigheid, dat het gebod Gods: „weest vruchtbaar en vermenigvuldigt“ ook na den zondval onverzwakt is gehandhaafd gebleven.

De vraag doet zich echter voor of dit gebod zóó opgevat moet worden, dat in elk huwelijk een maximum aantal kinderen ter wereld moet gebracht worden. Tot het huwelijk behoort, dat het vruchtbaar zij, maar is daarmee gezegd, dat het tot een goed huwelijk behoort onbegrensd vruchtbaar te zijn? Volgens gezaghebbende schrijvers van Gereformeerde zijde moet deze vraag ontkennend beantwoord worden. Reeds Prof. Geesink³⁾ wees er op, dat er omstandigheden zijn, waarin de

huwelijksplicht (sexuele gemeenschap) voor andere plichten moet wijken. Zoo eischt de plicht om voor de gezondheid te zorgen in 't algemeen matiging in de samenleving en alzoo zelfbeheersching in de libido sexualis (geslachtsdrift). Daarnaast kunnen er zich bijzondere gevallen voordoen, waarin tijdelijke of zelfs geheele onthouding in het huwelijk plicht wordt. Zorgeloosheid en onbezorgdheid dienen hier goed onderscheiden te worden. En na er op gewezen te hebben, dat er vaak een lichtzinnigheid heerscht, die zich met vroomheid dekt, besluit genoemde auteur: „Zoo staat dan op het standpunt der Christelijke zedeleer vast, dat er zeer zeker omstandigheden kunnen zijn, waarin op grond van zedelijke overwegingen op beperking van het getal der kinderen, ja zelfs op het voorkomen van nieuwe geboorten moet aangedrongen.“

Meer algemeen gaat Dr. Wielenga⁴⁾ op deze quaestie in, als hij ter verklaring van het huwelijksformulier opmerkt, dat uit het bevel Gods tot vermenigvuldiging volstrekt niet voortvloeit, dat de mensch maar steeds zijn geslachtsdrift zou bevredigen, zoogenaamd de uitkomst aan God overlatend. Er was en er is nog een misbruik maken van Gods ordinantie „ten koste van den welstand en de levenskracht der gehuwden, tot schade van den opbloei van het gezin.“

Evenzoo trekt Dr. Delleman⁵⁾ tegen dit zgn. huwelijksfatalisme te velde, waar hij zegt: Te lang, helaas, is bij velen het voortbrengen van kinderen geen voortbrengen geweest, maar enkel krijgen, moeten krijgen. Alleen de sexuele lust van den man bepaalde bij deze zienswijze het krijgen van kinderen. Eeuwenlang is dat zgn. huwelijksrecht van den man sterk geaccentueerd en was de vrouw degene, die in dit opzicht dubbel moest geven. En deze samenleving van man en vrouw zonder verantwoordelijkheid wordt dan gemotiveerd met de onnoozele opmerking: wie de lusten van het huwelijk wil genieten, moet ook de lasten aanvaarden.

Tegenover dit huwelijksfatalisme, waarin men Gods water maar over Gods akker laat loopen, stelt Dr. Delleman zoo mooi het verantwoordelijk ouderschap. Erkennende de leiding van Gods voorzienig bestel in de bevruchting, zoo mogen wij toch nooit de verantwoordelijkheid van den mensch loslaten. Het ontstaan van een menschenleven is aan den eenen kant een ondoorgrondelijk mysterie, dat ons met diepen eerbied vervult voor Gods wijsheid en voorzienigheid. „Ik loof U“, zoo zegt de psalmist, „omdat ik op een heel vreesselijke wijze wonderbaarlijk gemaakt ben; wonderlijk zijn Uwe werken, ook weet het mijne ziel zeer wel.“ (Ps. 139:14). Aan den anderen kant is de voorzienigheid Gods hier te bezien onder het gezichtspunt der medewerking. Daarom mag de bevruchting niet zijn een (onsaangename) verrassing, maar een gebeurtenis, die enkel en alleen tot stand komt na ernstig overleg van man en vrouw. Dan wordt de bevruchting niet alleen een daad van liefde, maar ook van geloof. Een daad van liefde, omdat man en vrouw in de huwelijksaete op het innigst uitdrukking geven aan hun liefde en eenheid. Een daad van geloof, omdat God man en vrouw in het huwelijk roept tot Zijn medewerkers.

Bij deze opvatting van verantwoordelijk ouderschap wordt aan het gebod: „weest vruchtbaar en vermenigvuldigt“ niet te kort gedaan. Ten volle aanvaardt men den zegen in deze uitspraak gelegd, maar men acht zich toch verplicht om na de geboorte van een kind niet dadelijk opnieuw de mogelijkheid van conceptie te scheppen. Hierbij

heeft men vooral de gezondheid der vrouw op het oog, terwijl ook voor de opvoeding der kinderen een te snelle openvolging van zwangerschappen ongewenscht is.

Zoo zijn wij het dan ook volkomen met Dr. Delleman⁶⁾ eens, dat een zekere regeling der geboorten in ieder huwelijk zedelijk plicht is. Over den tijdsduur der pauze tusschen twee geboorten is natuurlijk te discussiëren. Wat de één normaal zal vinden (b.v. Schreiner⁷⁾, die als minimumduur 2 jaar opgeeft) vindt de ander veel te lang en omgekeerd. Ten slotte zal ieders geweten in dezen moeten worden vrijgelaten.

Dat wij met deze geboorteregeling in de lijn der Heilige Schrift zijn, blijkt wel heel duidelijk uit de ceremoniële hygiëne-wet op het geslachtsleven door God aan Mozes gegeven. Wij lezen toch in Leviticus (12), dat het een man verboden was zijn vrouw te naderen 40 tot 80 dagen na de geboorte van een kind. Dit laatste hing n.l. af van het geslacht van de(n) pasgeborene. Was de jonge wereldburger een jongen, dan was de vrouw maar 40 (7 + 33) dagen onrein; werd daarentegen een meisje geboren, dan was de moeder 80 (14 + 66) dagen onrein. Deze Goddelijke beschikking maakte het praktisch onmogelijk binnen het jaar 2 kinderen te krijgen. Dat geboorteregeling, zooals wij die boven beschreven, ethisch zoowel als religieus geoorloofd is, mag derhalve wel als vaststaand aangenomen worden.

Rest ons alleen nog de vraag te beantwoorden, welke dan de bijzondere gevallen zijn, waarin meer langdurige of zelfs geheele onthouding zedelijke plicht kan worden.

Vooraf zij opgemerkt, dat in deze laatste omstandigheden moeilijk meer van geboorteregeling kan gesproken worden. Indien immers over langen tijd of in het geheel geen kinderen meer verwekt mogen worden, staat men met beide voeten op het terrein der geboortebeperking. Niettemin wil het spraakgebruik, dat ook in deze gevallen gesproken wordt van geboorteregeling. De Nieuw-Malthusianen zelf b.v. spreken steeds over regeling van het kindertal en willen van geboortebeperking, in den zin zooals wij dat in het voorafgaande artikel (Huwelijk en geboortebeperking) bespraken, over het algemeen niets weten.⁸⁾ Bovendien, en dit argument weegt zwaarder, is geboortebeperking negatief, heeft iets afwerends, terwijl geboorteregeling positiever is en aanduidt, dat men, hoewel den kinderzegen ten volle eerdend, toch in bepaalde gevallen zwangerschap ongewenscht acht.

Er zijn dan een drietal redenen, die aangevoerd worden tot beperking van het kindertal, n.l. van socialen, van eugenetischen en van medischen aard.

Verreweg de meest voorkomende reden is de sociaal-economische. Lage inkomens, armoede en werkloosheid, welke op den langen duur de gezinnen tot aan de grens van armoede brengt, worden algemeen als een niet te weerspreken argument genoemd voor geboortebeperking. Reeds een vorige maal⁹⁾ wezen wij er op, dat in hoe treurigen toestand deze gezinnen in vele gevallen ook verkeerden, de oplossing van dit sociale probleem niet gezocht mag worden in beperking van het kindertal, maar in verbetering der maatschappelijke verhoudingen. Het aantal kinderen moet niet bepaald worden naar het inkomen van het gezinshoofd, maar omgekeerd dienen de beschikbare gelden verdeeld te worden al naar gelang de grootte van het gezin. En indien helaas het inkomen geheel

6) Dr. Th. Delleman: Geboorteregeling als theologisch probleem in onzen tijd. Geref. Theol. Tijdschr. 1932, blz. 165.

7) Geciteerd naar Dr. Th. Delleman, l. c. blz. 163.

8) Vgl. R. Premela: Bewuste regeling van het kindertal. Amsterdam, 2e druk, blz. 55-56.

9) Zie „De Reformatie“ van 18 Oct. 1935.

1) Zie „De Reformatie“ van 18 Oct. 1935.

2) T. Oldenburger: Geboortebeperking voor geloovigen en ongelovigen. Amsterdam, 1935, blz. 173.

3) Prof. Dr. W. Geesink: Gereformeerde Ethiek, Df. II. Kampen, 1931, blz. 289 e.v.

4) Dr. B. Wielenga: Ons Huwelijksformulier. Kampen, 1909, blz. 99-100.

5) Dr. Th. Delleman: Huwelijk en roeping. Kampen, 1935, blz. 63 e.v.